

In de plenaire terugkoppeling geeft Y aan dat hij behoefte heeft aan professionele hulp omdat hij geen zaken meer over zich heen wil laten komen. Hij wil leren om beter voor zichzelf op te komen. X geeft aan dat hij dit herkent. Hij toont begrip en biedt Y aan om onder professionele begeleiding hiermee aan de slag te gaan. Y accepteert dit aanbod.

Het voorgaande leidt tot een doorbraak in het mediationproces. Partijen willen, hoewel ze het als lastig ervaren, zich nog steeds inzetten om met elkaar tot een oplossing te komen. Stapje voor stapje zijn ze er toch met elkaar uitgekomen tot grote opluchting van partijen.

PROCES MEDIATION

Verwijzing door rechter

Het betreft hier geen verwijzing door de rechter. Y heeft bezwaar ingediend bij de Awb-commissie tegen een besluit van X. De HR-adviseur van X heeft de mediator ingeschakeld.

Co-mediation

Er was geen sprake van co-mediation.

Achtergrond mediator

Registermediator met ervaring in arbeidsconflicten bij de Rijksoverheid en jurist.

Partijbegeleiders en andere betrokkenen

Partijen hebben zich laten adviseren door hun juridisch adviseurs en X ook door de HR-adviseur.

Intake/plenaire/caucus

Er zijn 8 bijeenkomsten geweest. Er heeft twee keer een caucus plaatsgevonden.

Verslaglegging

Geen verslaglegging. Aan het begin van de mediation is dit met partijen besproken.

Duur

Er waren 8 bijeenkomsten van in totaal 12 uur nodig om te komen tot een oplossing.

Liesbeth Begheijn, Expertisecentrum Organisatie en Personeel

NM 2016/10 STRAF

Zedenmisdrijf. Eerwraak.¹ Familiemediation. Spot strafzaak. Schadefonds Geweldsmisdrijven.

¹ Deze term gebruiken wij bij gebrek aan beter. Het gebruik van het woord "eer" geeft volgens ons een onterechte culturele, religieuze (en in feite misleidende) lading aan gedrag dat in wezen gaat over het inbreuk maken op de persoonlijke integriteit van een ander. Onder eergelateerd geweld wordt verstaan: fysiek geweld zoals mishandeling; psychisch geweld zoals (voortdurende) vernedering en bedreiging, afgedwongen huwelijk en moord (welk laatste misdrijf ook nog vaak met het vreselijke woord "eerwraak" wordt gelabeld).

Art. 244, 245 en 247 Sr; art. 51h Sv

Partijen: P., dader, neef van slachtoffer, ten tijde van de mediation 25 jaar, geboren en getogen in Nederland; A., slachtoffer, nicht van dader, ten tijde van de mediation 21 jaar, geboren en getogen in Nederland.

Essentie

Ernstig seksueel misbruik in familieverband komt ongeveer tien jaar na dato aan het licht. Ten tijde van het misbruik – dat gedurende een periode van ongeveer vijf jaar stelselmatig plaatsvond – waren de slachtoffers en de dader minderjarig, ten tijde van de aangifte waren zij meerderjarig. De zaak werd door de officier van justitie via het Mediationbureau verwezen naar mediation. Tijdens het mediationproces vinden gesprekken plaats met zowel de directbetrokkenen als familieleden. Dit resulteert erin dat een proces op gang komt waarbij rekening wordt gehouden met de verlangens, gevoelens en wensen van de slachtoffers. Ook is een voorzichtig herstel van een aantal familiebetrekkingen zichtbaar. De zaak wordt uiteindelijk onder voorwaarden geëponeerd.

INHOUD MEDIATION

Casus

In februari 2014 komt tijdens een familieruzie naar boven dat twee zussen langdurig door hun neef zijn misbruikt. Zowel dader als slachtoffers waren tijdens het misbruik minderjarig. Gedwongen door en onder dreiging van familie (vooral de broer van de zussen) doen de jonge vrouwen begin maart 2014 aangifte. De officier van justitie verwijst de zaak, via het Mediationbureau, door. Na een langdurige intake met de dader en diens vriendin volgen een reeks – eerst afzonderlijke – gesprekken in binnen- en buitenland in verschillende samenstellingen met slachtoffers, gezinsleden (ouders en broer) van de slachtoffers, gezinsleden (ouders en broer) van de dader, de relaties van de slachtoffers en de dader. In de mediation wordt bekendgemaakt dat de dader zelf eerder is misbruikt door een neef, welke laatste inmiddels als volwassene een vooraanstaande positie binnen de familie inneemt en zich opwerpt als leider bij 'de aanpak' van de dader/neef (op dat moment is nog niet bekend dat hij zelf de neef die wordt vervolgd in de strafzaak in het verleden seksueel heeft misbruikt).

Uiteindelijk komen de twee slachtoffers en de door justitie aangewezen dader tot eindovereenkomsten. Deze eindovereenkomsten fungeren vervolgens ook als basis voor het aanvragen van een tegemoetkoming uit het Schadefonds Geweldsmisdrijven door de slachtoffers. Na afloop van de mediation – maar wel als gevolg van de mediation – heeft uiteindelijk de andere dader

(neef van zowel slachtoffers en dader in de verwezen zaak) zijn misbruik toegevoegd.

Belangen

Familiezaak waarbij, na het bekend worden van het misbruik, gevoelens van schaamte (benoemd als "cultuur" en "eer") zich uiten in gewelddadig gedrag naar de slachtoffers en ernstige dreigementen naar de dader. De familieverbanden raken ernstig verstoord waarbij sommige banden worden verbroken. De jongste generatie mannen (allen neven van elkaar) neemt het voortouw en gaat voorbij aan wensen, gevoelens en verlangens van de slachtoffers. Voor de directbetrokkenen blijkt in eerste instantie de dialoog over de gebeurtenissen, en wat die voor hen persoonlijk betekenen, van groot belang. Vooral de belangen van de misbruikte jonge vrouwen komen voor het eerst aan de orde. Er is voor de mediation niet naar hen geluisterd. Dit geldt tijdens het misbruik, het bekend worden ervan en bij het zoeken naar een oplossing via het strafrecht. Voor de dader geldt iets soortgelijks. Tot aan de mediation kan hij geen berouw tonen en niet tot daden van herstel overgaan. Noch voor de slachtoffers, noch voor zijn andere familieleden.

Resultaat

De officier van justitie neemt, na een indringend gesprek met één van de slachtoffers en de dader, de in de eindovereenkomst geformuleerde wensen over. Daarbij worden de aangiften, onder voorwaarden en met een proeftijd, geseponeerd. Er is tijdens de mediation gesproken over de betekenis van seksueel misbruik, maar ook over de betekenis van het opgroeien in Nederland voor jonge Nederlandse vrouwen met vaak allochtone achtergrond. Gevaar voor geweld is geweken. De ouders van de dader springen in en ondersteunen de slachtoffers om verder te leven met de ouders van de slachtoffers om de schaamte en de schade te overwinnen. Naast de emotionele hulp bieden zij ook financiële hulp. Het Schadefonds Geweldsmisdrijven kende inmiddels aan één van de slachtoffers een uitkering toe, onder aftrek van de schadevergoeding die door de ouders van de dader aan een van de slachtoffers is betaald.

Opmerkingen mediators

Deze casus illustreert dat rechttoe rechtaan toepassen van strafrecht voor slachtoffers en daders doorgaans niet hetzelfde op zal leveren dan een mediation. Door de mediation is binnen deze familie een helend proces op gang gebracht dat zich ook na afloop van de mediation nog steeds voortzet. De opbrengst van dit mediationproces is ook slechts zeer gedeeltelijk te hertalen naar een 'relevante' juridische context. De resultaten van mediation in dergelijke ingrijpende familie-zaken komt ook slechts fragmentarisch terecht in de overeenkomst die hier wordt gepubliceerd.

De emoties, de tranen, de perspectiefwisselingen en de verschuivingen in de dominante machtsposities die zich voorafgaand aan de mediation manifesteerden in het familieverband kunnen niet worden "vastgesteld" per overeenkomst. Het gaat hier dan ook niet om een vaststellingsovereenkomst in de zin van het BW, die juridisch afdwingbare rechten en plichten tussen partijen vastlegt. Het is wel een overeenkomst waarmee partijen aan de verwijzer duidelijk maken wat er is gebeurd, wat er is veranderd en dat zij de verwijzer vragen om hier conform artikel 51h Sv rekening mee te houden bij de afdoening van de strafzaak.

Ook wijzen wij erop dat het op dit moment in Nederland beslist moet² vraagt van justitiële verwijzers om een dergelijke complexe zedenzaak niet "gewoon" te vervolgen en om mediation een kans te geven een herstelproces op gang te brengen. De slachtoffers hebben hun dankbaarheid daarvoor overgebracht aan de betreffende officier van justitie. Deze zaak illustreert de precare positie van incestslachtoffers en dan met name die van jonge in Nederland geboren en getogen *dus Nederlandse vrouwen* van vaak allochtone komaf.

De belangrijkste gedachtegang achter ons handelen als mediators is geweest dat wij slachtoffers en daders een dienst wilden bewijzen, die helend kon zijn voor iedereen. Het hele familiesysteem was immers betrokken en geschaad. Dit vroeg veel tijd, soms geduld en veel empathie voor allen die bij het proces betrokken zijn. Die empathie uitte zich ook in felle gesprekken, scherpe bewoordingen en (soms in eerste instantie of blijvend onwelgevallige) duidingen. Samengevat: wij hebben geprobeerd met meedogenloze compassie onze taak uit te voeren. Dat was niet altijd eenvoudig. De aard van de delicten, het mediationproces en de uiteindelijke vergevingsgesprekken hebben ook op onszelf een diepe indruk gemaakt. Het was essentieel dat wij, de mediators, onze emoties met elkaar konden delen, dat we konden sparren en als de een geen klik had met een gesprekspartner of tijdelijk even afhaakte de ander kon bijspringen. In deze zaken is het werken in co-mediation een noodzakelijkheid.

Alle lof verdienen de betrokkenen die ons hebben toegelaten en met wie wij mochten spreken en werken aan iets van herstel, heling en uiteindelijk toch ook een vorm van juridische rechtvaardigheid. Als mediators waren wij dienstbaar aan het mediationproces en aan de betrokkenen en niet andersom. Te vaak zien wij dat mediators, en dat geldt dus voor mediations in het algemeen, zichzelf tot middelpunt maken of zichzelf volledig wegcijferen waardoor een resultaat uitblijft.

² Daar is moed voor nodig omdat het ingaat tegen de heersende cultuur van vervolging waar het gaat om seksueel geweld.

PROCES MEDIATION

Verwijzing door rechter

De zaak is door het openbaar ministerie doorverwezen.

Co-mediation

De mediation is volledig uitgevoerd in co-mediation, door Jent Bijlsma en Janny Dierx binnen de pilots herstelbemiddeling in strafzaken van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Achtergrond mediators

Jent Bijlsma is bijna vijftien jaar mediator. Hij is geregistreerd MfN-mediator. Zijn specialisaties zijn geëscaleerde conflicten en langsepende kwesties.

Janny Dierx is gevormd als jurist en geregistreerd MfN-mediator. Zij is lid van het Schadefonds Geweldsmisdrijven, redactielid van het *Tijdschrift voor Herstelrecht* en medeauteur van *Mediation in Strafzaken. De praktische toepassing van restorative justice en herstelrecht.* (Den Haag 2012)

Partijbegeleiders en andere betrokkenen

Er waren geen partijbegeleiders, iedereen was een partij met belangen.

P. is de verdachte. A. en haar zus Y. zijn slachtoffers. Zij zijn ook neef respectievelijk nicht van elkaar. Bij de mediation zijn ook betrokken: B. en C., de ouders van A. en Y.; D., de broer van A. en Y., neef van P.; E., vriendin van P.; F. en G. de ouders van P.; H. de broer van P.; I., vriend van Y.; J., echtgenoot van A.

Intake/plenair/caucus

Er zijn verschillende afzonderlijke gesprekken en ook gezamenlijke gesprekken gevoerd in wisselende samenstelling. Ook hebben de slachtoffers samen in aanwezigheid van de mediators gesproken met hun ouders. De intakes zijn allen in caucus gehouden, sommige intakes waren ook groepsgesprekken, bijvoorbeeld met de familieleden van de dader en van de slachtoffers. In alle gevallen waren twee tot drie vervolgesprekken nodig. Ook hebben er gesprekken in het buitenland plaatsgevonden. Er is veelvuldig getelefoneerd en gemaïld.

Verslaglegging

Er zijn geen verslagen opgesteld van het besprokene, anders dan door de mediators voor onderling overleg en reflectie. De eindovereenkomst biedt zowel voor partijen zelf als voor de verwijzers een houvast. Deze laat zien wat tijdens de mediation is gedaan en besproken. De overeenkomst is tevens de grondslag voor de aanvraag van een tegemoetkoming uit het Schadefonds Geweldsmisdrijven geweest.

Duur

Van 30-09-2014 tot 25-06-2015. Het lijkt wellicht lang maar is dat niet, gelet op de casus en het proces. Er zijn gesprekken in gevoerd in verschillende samenstellingen (zie boven).

Drs. Jent Bijlsma en mr. Janny Dierx

RELEVANTE BEPALINGEN OVEREENKOMST

(...)

Partijen overwegen het volgende:

5. A. en P. betreuren wat er tijdens hun jeugd is gebeurd. Het heeft grote impact gehad op hun latere leven.
6. P. heeft zijn excuses aangeboden voor wat hij heeft gedaan. Hij heeft begrepen hoe groot de gevolgen van zijn misbruik van A. en Y. als jonge meisjes is geweest. Pas later, toen hij zelf een volwassen relatie kreeg met een vrouw, heeft hij inzicht gekregen in en begrip over hoe fout het is geweest. Emotioneel wist hij dit al want het gebeurde heeft altijd zwaar op zijn gemoed gedrukt. Hij was in zekere zin opgelucht dat het verhaal naar buiten is gekomen. Al vond en vindt P. het heel moeilijk om over het gebeurde te praten, hij merkt dat het zo beter is. Ook merkt hij dat hij toekomt aan een zekere verwerking.
7. A. heeft een soortgelijke ervaring. Ook zij heeft later pas begrepen wat er precies is gebeurd. De gevolgen zijn nog altijd merkbaar in de manier waarop ze in het leven staat. A. heeft onder meer last van fysieke reacties in haar relatie tot sommige anderen. A. en Y. waren zo jong dat het realisatieproces pas bij het volwassen worden begonnen is. Dit leverde veel spanningen op, niet alleen ten opzichte van P. maar ook in de relatie met hun familie. De culturele waarden die binnen de familie en het gezin gelden voelen niet langer als veilig, integendeel. A. heeft nu ook te horen gekregen dat P. zelf in zijn jeugd door een gemeenschappelijke neef is misbruikt. Zij is daarover geschokt, ook omdat zij eerder bij deze neef en zijn vrouw steun zocht en omdat deze neef een invloedrijk familielid is.
8. A. en P. vinden het belangrijk dat ze minderjarig waren toen het gebeurde. Voor hen is het goed geweest om hierover tijdens de mediation te praten en te zien wat het gebeurde in hun ontwikkeling betekent. Zowel A. als P. hebben achteraf opluchting ervaren als gevolg van de mediationgesprekken.
9. Op P. hebben de persoonlijke gevolgen van het gebeurde en ook het bekend worden van het gebeurde voor A. diepe indruk gemaakt. Hij heeft met eigen ogen gezien hoe groot de invloed van het gebeurde nog steeds is op de actuele persoonlijke situatie van A. en haar echtgenoot. Hij voelt zich daarover ook

machteloos, al wil hij wel doen wat binnen zijn vermogen ligt om deze situatie te verbeteren.

10. Voor de mensen in hun omgeving blijkt het nog veel moeilijker te zijn om hiermee om te gaan dan voor henzelf. Ook hieraan is in de mediation aandacht besteed en veel over gesproken. (...)
11. A. ondervindt in het kader van dit proces wel steun van haar echtgenoot. Haar echtgenoot J. heeft ook met P. gesproken. Afgezien van haar zus Y., accepteert haar naaste familie A.'s echtgenoot op dit moment nog niet. De ouders van P. hebben A. en J. kortgeleden ook ontmoet en A. is blij met de steun die haar oom en tante haar geven.
12. Voor A. heeft het bekend worden van de gebeurtenissen grote gevolgen gehad. (...)
13. (...)
14. P. en A. zijn blij dat hun onderlinge contact is hersteld en dat zij hebben kunnen praten over het verleden en over hoe het nu voor ieder van hen is.
15. P. krijgt meer steun van zijn familie dan A.. Zijn ouders (de vaders van de betrokkenen zijn broers) hebben het contact met A. en haar zus Y. hersteld. Ook zijn ouders proberen binnen het beschadigde familieverband toch iets te betekenen voor A. en voor haar zus Y.. Het onderlinge contact tussen de families 'een generatie hoger' is nog niet hersteld. (...) De ouders van P. staan anders tegenover de keuzes die de jongste generatie familieleden maakt dan de ouders van A. en Y. P. heeft een zus die jaren geleden koos voor een huwelijkspartner die de goedkeuring van haar ouders niet kon wegdragen. De ouders van P. hebben het verdriet van een verstoting in hun eigen gezin ervaren en zouden een dergelijke keuze nu nooit meer zo maken.
16. Ook voor P. zijn de gevolgen van de aangiftes groot geweest. Hij leeft al maanden in spanning over wat er gaat gebeuren met de strafzaak. De relatie met zijn vriendin met wie hij samenwoonde, heeft de crisis die mede het gevolg was van de aangifte niet overleefd. P. is door de mediation niet meer zo bang voor eventuele nare gevolgen van deze gebeurtenissen uit het verleden. Wel merkt hij dat zijn relatie met een deel van de jongere generaties in de familie (met name de broer van A. en Y. en de neef die hem vroeger zelf misbruikte) niet goed zit. P. vindt het ook moeilijk om te zien dat de gevolgen van het gedrag uit zijn jeugd bij zijn eigen ouders veel verdriet veroorzaakt.

De partijen bij deze overeenkomst spreken onderling af:

17. P. zegt toe dat hij A. de komende jaren wil steunen, nu zij haar leven buiten Nederland vorm wil geven. Ten tijde van de onderte-

kening van deze overeenkomst, bestond de steun van P. – samen met zijn ouders – uit financiële en morele steun voor A.'s levenskeuze.

18. P.'s ouders zijn op bezoek geweest bij A. en J. Ze hebben onder meer – mede namens P. – een bedrag van € 500,00 aan hen geschonken, om hen door deze nog steeds erg moeilijke startperiode heen te helpen. A. vindt het moeilijk om dit te accepteren, maar is er desondanks wel blij mee.
19. P. wil ook de komende jaren A. helpen, binnen zijn mogelijkheden. Ook zijn ouders zijn hiertoe bereid.
20. (...)

(...)

Partijen vragen gezamenlijk aan de verwijzende officier van justitie rekening te houden met het volgende:

23. A. heeft – net zoals haar zus Y. – onder dwang van haar familie en daarbij met name van haar broer B. aangifte gedaan tegen P. A. stelt geen prijs op een strafrechtelijke vervolging van P.. Wel wil zij graag dat ook het misbruik dat een oudere neef van P. heeft gemaakt met deze neef wordt besproken. (...)
24. (...)

Overige voorwaarden:

25. De mediationovereenkomst en deze deelovereenkomst worden binnen 5 dagen nadat de overeenkomst is getekend, door de mediators ondertekend voor gezien en doorgezonden aan het Mediationbureau van de Rechtbank met als doel dat deze informatie wordt doorgezonden aan de verwijzende officier van justitie en toegevoegd in het strafdossier.
26. Deze overeenkomst is openbaar en kan worden toegevoegd aan het strafdossier.
27. Partijen gaan via de mediators ook in gesprek met het Schadefonds Geweldsmisdrijven over de mogelijkheid om ook via dit fonds nog enige genoegdoening te verwerven voor het ontstane leed.

NM 2016/11 ZAKELIJK

Ontvlechting samenwerking. Aandeelhouders. Waardebepaling aandelen. Onrechtmatige daad. Art. 2:207, 2:336, 2:238, 6:162, 7:900 e.v. BW
Partijen: Zes professionele dienstverleners (de Maten) die via hun persoonlijke besloten vennootschappen ieder 10 aandelen houden in de besloten vennootschap ZES BV (ZES).

Essentie

Een van de Maten (MA) verlaat de samenwerking binnen ZES na een hoogopgelopen conflict. Partijen